

Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu
Theater des Lachens Frankfurt (Oder)
Teatr Fabryka Formy we Wrocławiu

300. premiera

Prapremiera polska

Ox und Esel / Woł i Osioł

Norbert Ebel

FUNDACJA WSPÓLPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

*Wydano z finansowym wsparciem Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej
Herausgegeben mit finanzieller Unterstützung der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit*

Wydawca: Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu

Projekt i druk: Drukarnia POLDRUK w Wałbrzychu

Ox und Esel / Wół i Osioł

Norbert Ebel

tłumaczenie i reżyseria: Arkadiusz Porada

ilustracje: Dariusz Sikora

Norbert Ebel

Ox und Esel / Wół i Osioł

Tłumaczenie, adaptacja i reżyseria: **Arkadiusz Porada**

Scenografia: **Anke Lenz**

Muzyka: **Krzysztof Figurski**

Ilustracje: **Dariusz Sikora**

Obsada:

Seweryn Mrozkiewicz (Wół)

Paweł Pawlik (Osioł)

Inspicjent:

Seweryn Mrozkiewicz

Obsługa techniczna:

Elektroakustycy: **Bogusław Cudak, Jarosław Szczęsny**

Maszynista: **Tomasz Pisarek**

PRAPREMIERA POLSKA: 19.11.2011

*Licencja na wystawienie utworu została wydana przez:
Stowarzyszenie Autorów ZAiKS w Warszawie,
THEATERSTÜCKVERLAG, Korn-Wimmer, München*

Ox und Esel/Wół i Osioł Norberta Ebla to bardzo popularny w Niemczech dramat, którego polskie tłumaczenie jest pierwszym tłumaczeniem tego autora i szóstym, po norweskim, portugalskim, francuskim, holenderskim i duńskim, przekładem jego „żółbkowej” opowieści.

Wałbrzyski Teatr Lalki i Aktora jako pierwszy wystawia dramat Ebla na polskiej scenie. Spektakl powstał w koprodukcji z Theater des Lachens z Frankfurtu nad Odrą oraz Teatrem Fabryka Formy z Wrocławia. Patronat honorowy nad spektaklem objął Konsulat Generalny Niemiec.

Wół i Osioł to zabawna historia dwojga zwierząt, których nudną i ciężką egzystencję w betlejemskiej stajni przerywa niespodziewane i tajemnicze pojawienie się ludzkiego dziecka. Norbert Ebel w humorystyczny sposób kreśli swych bohaterów, przywołujących na myśl niewątpliwie protagonistów z filmowego Shreka, nie zapominając przy tym o przedstawieniu tradycyjnej historii narodzin Jezusa. Autor w niekonwencjonalny sposób porusza ważny problem przyjaźni, odpowiedzialności za innych oraz relacji opiekun – dziecko, osadzając akcję w bożonarodzeniowej scenerii i atmosferze nadchodzących Świąt.

W Betlejem, pewnej nocy, podczas bardzo mroźnej zimy, wół zwany Wołem wrócił do swojej ciepłej stajni. Otrząsnął się z zimna i bardzo radosny zasiadł w końcu do swojej zasłużonej kolacji. Rozłożył niby - serwetę, chwycił za widelec i łyżkę i otworzył swój wielki pysk, aby zjeść to pachnące siano niczym olbrzymią porcję spaghetti z sosem pomidorowym. Już miał je pochłonąć, kiedy nagle zatrzymał się i wielce zdziwiony zająrzył do żłobu.

WÓŁ Co u licha?! (rozglądając się po stajni) Osioł? Ośle! Jesteś tu? Typowe, zawsze, kiedy jest potrzebny... (ogłada z każdej strony to ciało obce w swoim żłobie) Co za świństwo! (rozglądając się za Osłem) Ośle! - Gdzie on się podziewa? (bliżej, przyglądając się ciału obcemu) Kto mógł zrobić coś takiego?! Takie świństwo! - Ośle! (próbując ostrożnie to „coś” zsunąć ze swojego jedzenia) O nie - to żyje... to się rusza. Jest gorzej... - Ośle! (próbując znów, trochę odważniej dostać się do jedzenia, dziecko zaczyna kwękać) Nie, nie, nie teraz! Tylko nie to! Óśś! Cicho, no cicho! Óśś! (wrzeszczy) OŚLE!!!

Eines nachts im bitterkalten Winter in einem Stall bei Bethlehem. Der Ochse, genannt Ox, kehrt, die Kälte abschüttelnd und voller Vorfreude auf sein wohlverdientes Abendessen, in den warmen Stall zurück. Schon legt er quasi die Serviette an, greift zu Gabel und Löffel, sperrt sein großes Maul auf, um das duftende Heu wie eine große Portion Spaghetti mit Tomatensoße zu vermampfen, da lässt ein Blick in die Krippe ihn verwundert innehalten.

OX Was zum Teufel – (blickt sich im Stall um) Esel? – Esel! (betrachtet den Fremdkörper in seiner Krippe von allen Seiten) Eine Sauerei ist das! (hält wieder nach dem Esel Ausschau) Esel! – Wo der wieder bleibt? (näht sich dem Fremdkörper) Wer macht denn so was!? Sauerei! – Esel! (versucht vorsichtig, den Fremdkörper von seinem Essen zu entfernen) Oh, es lebt, es bewegt sich. - Esel! (zweiter, etwas beherzterer Versuch, an sein Essen zu gelangen, das Kind quäkt) Nein, nein, nicht doch! Bloß nicht! Schscht! Ruhig, ganz ruhig! Schscht! (brüllt) E s e l !!!

- OSIOŁ** *(tymczasem nieświadomy niczego osioł wpada do stajni)* Yha! Tak?
- WÓŁ** Gdzieś ty się do diabła podziewał! Zawsze, jak jesteś potrzebny...
- OSIOŁ** Nie masz pojęcia, co się dzisiaj stało. Nawet sobie tego nie wyobrażasz! Byłem już w drodze do domu, kiedy nagle zobaczyłem leżącą starą Serafinę, no wiesz, tę starą Wiedźmę z północy! Wyobraź sobie - poślizgnęła się na oblodzonym chodniku, leży tak i się nie rusza. Złamanie kości udowej przypuszczam. Nie, z pewnością! Ba, nawet na pewno! No więc musiałem tę starą Serafinę załadować i zawieść do doktora! Normalnie całe miasto na przełaj musiałem tę starą wlec, a ona lamentowała. Jak w końcu dotarliśmy tam – puk, puk...puk. Nikt nie otwiera. No i stara Serafina zaczęła na nowo biadolić, że to będzie katastrofa, że jej wnuki czekają, że ona jeszcze nie upiekła świątecznych ciasteczek, i że, jak ona to teraz robi, więc z powrotem na północ...
- ESEL** *(ist inzwischen ahnungslos hereingetappt)* Äh ja?
- OX** Wo zum Teufel bleibst du wieder! Immer, wenn man dich braucht...
- ESEL** Das kannst du dir nicht vorstellen, was heute wieder los war, das glaubst du nicht! Ich war schon auf dem Nachhauseweg, da haben wir die alte Zerafina liegen sehen, du weißt schon, die alte Gemüsehexe aus dem Nordviertel, die ist ausgerutscht, auf dem vereisten Bürgersteig und konnte sich nicht mehr rühren. Oberschenkelhalsbruch vermutlich. Nein, bestimmt, ganz bestimmt sogar, da musste ich also die alte Zerafina aufladen und zum Doktor schaffen, einmal quer durchs Dorf musste ich die Alte schleppen, und die hat nicht aufgehört zu jammern, und als wir ankamen, klopf, klopf, klopf... Hat keiner aufgemacht. und da hat die alte Zerafina erst recht angefangen zu heulen, dass das eine Katastrophe wäre, wo sie doch ihre Enkelkinder über die Feiertage zu Besuch erwartet und noch nicht mal die Weihnachtsplätzchen gebacken hat und

- WÓŁ** *(zdegenerowany)* Ośle!
- OSIOŁ** ...na przełaj całe Betlejem...
- WÓŁ** Wystarczy!
- OSIOŁ** ...i jak tam dotarliśmy...
- WÓŁ** *(głośniej)* Ośle!
- OSIOŁ** ...to sąsiadka powiedziała...
- WÓŁ** *(wrzeszczy)* Ciszka!!!
- OSIOŁ** Nie, tak nie powiedziała. Ona powiedziała... już milczę... myślałem tylko, że to cię interesuje...
- WÓŁ** Mnie interesuje coś zupełnie innego. *(wskazuje na żłób)*
- OSIOŁ** Typowe!
- WÓŁ** Co to jest?
- wie sie das denn jetzt alles machen sollte, wir also wieder zurück ins Nordviertel...
- OX** *(entnervt)* Esel!
- ESEL** ...einmal quer durchs Dorf...
- OX** Es reicht!
- ESEL** ...und als wir hinkamen...
- OX** *(lauter)* Esel!
- ESEL** ...hat die Nachbarin gesagt...
- OX** *(brüllt)* S c h n a u z e !!!
- ESEL** Nein, hat sie nicht gesagt. Sie hat gesagt... ich sag ja schon gar nichts mehr... Ich dachte nur, es interessiert dich...
- OX** Mich interessiert was ganz anderes. *(deutet auf die Krippe)*
- ESEL** Typisch!
- OX** Was ist das hier?

OSIOŁ Twój żłób.

ESEL Deine Krippe.

WÓŁ Ja się pytam: Co jest w żłobie?

OX Ich meine: In der Krippe.

OSIOŁ Twoja kolacja.

ESEL Dein Abendessen.

WÓŁ Tak, tak, moja kolacja...

OX Soso, mein Abendessen...

OSIOŁ Coś nie tak? Nie smakuje? Nieświeże? Spleśniałe? Zbyt mało...czy...O!

ESEL Ist was nicht in Ordnung damit? Schmeckt's nicht? Ist es schimmelig oder gammelig oder zu wenig oder... Oh.

WÓŁ Taa, „O!”. Co u licha to „Coś” szuka w moim żłobie?

OX Ja, „oh”. Was zum Kuckuck hat das in meiner Krippe zu suchen?

OSIOŁ Nie mam pojęcia!

ESEL Weiß nicht!

WÓŁ Jeśli to miał być żart, to mało zabawny!

OX Wenn das ein Scherz sein soll, ich finde das überhaupt nicht komisch!

OSIOŁ Nie, w ogóle...

ESEL Nein, überhaupt nicht...

WÓŁ Więc zabieraj to stąd! Natychmiast!

OX Also nimm's raus! Nimm das sofort da raus!

OSIOŁ Ale ja tego tam nie kładłem.

ESEL Aber ich hab's gar nicht reingetan.

WÓŁ Nie interesuje mnie... Wynocha z tym!

OX Will ich gar nicht wissen! Also nimm's da raus!

- OSIOŁ** *(zaglądając ostrożnie do żłóbka)* Hej, ty? Skąd się tam wzięłeś? O, to żyje, to się rusza!
- WÓŁ** Tym gorzej, mój drogi, tym gorzej.
- OSIOŁ** Może lepiej zostawmy to...
- WÓŁ** W mojej kolacji?
- OSIOŁ** No nie, w twojej kolacji to nie może zostać.
- WÓŁ** To w ogóle nie może tutaj zostać! To nie jest miejsce dla tego, tego czegoś... Co to właściwie może być?
- OSIOŁ** Nie wiem! Dziecko, całkiem małe. To, yha, ludzkie dziecko.
- WÓŁ** Co ty nie powiesz?! W takim razie, powiedz mi, proszę ja ciebie, jak ludzkie dziecko znalazło się w zwierzęcym żłobie?
- OSIOŁ** Yha, nie wiem! Być może, to jest wyjątkowe dziecko?
- ESEL** *(blickt vorsichtig in die Krippe)* Na du? Wer hat dich denn da reingelegt? Oh, es lebt noch, es bewegt sich.
- OX** Um so schlimmer, mein Lieber, um so schlimmer!
- ESEL** Wollen wir's nicht lieber drin lassen?
- OX** Auf meinem Abendessen?
- ESEL** Nein, auf deinem Abendessen kann's nicht bleiben.
- OX** Es kann überhaupt nicht hier bleiben! Hier ist kein Platz für so ein, so ein ...was soll das überhaupt sein?
- ESEL** ...äh. Ein Kind, ein ganz kleines. Ein, äh, Menschenkind.
- OX** Was du nicht sagst. Und was bitte schön hat ein Menschenkind in einer Ochsenkrippe verloren?
- ESEL** Äh, weiß nicht! Vielleicht ist es ein besonderes Kind?

- WÓŁ** Tak, a ty jesteś wyjątkowym osłem!
- OSIOŁ** Możliwe... A może to jest Jezusek?
- WÓŁ** Bzdura!
- OSIOŁ** Dlaczego nie? Jest właśnie idealny czas na to, a poza tym jest napisane, yha: „W owym czasie zdarzyło się, że ...yha, że cały świat spisany być musi”. Czyli „Spis ludności”.
- WÓŁ** Jak spis owiec?
- OSIOŁ** Coś takiego. „I wybrali się wszyscy, aby się dać zapisać”. Każdy do swego miasta, czyli tam, gdzie się urodził.
- WÓŁ** To musiał być ogromny ścisk i chaos na drodze...
- OSIOŁ** No, i w sam środek tego ścisku dołączył Józef ze swoją żoną, a na imię miała Matylda albo Marta – nie, Maria, Maria miała na imię.
- WÓŁ** Więc ten Józef z Marią w korku na drodze...
- OX** Und du bist ein besonderer Esel!
- ESEL** Vielleicht das Jesuskind?
- OX** Unsinn!
- ESEL** Warum nicht? Ist doch jetzt die Zeit für so was und außerdem steht geschrieben, äh: „Es begab sich, dass... äh,.. alle Welt, geschätzt wurde. Also Menschenzählung.
- OX** Wie Schafszählung?
- ESEL** Ja, so etwas. Und jeder ging los, damit er gezählt wird. Jeder in seine Stadt. Also dahin, wo er geboren war.
- OX** Ein heilloses Gerenne und Gedrängel auf den Landstraßen!
- ESEL** Und mitten im Gedrängel machte sich auch der Joseph auf den Weg mit seiner Frau, die hieß Mechthild oder Michaela – nein, Maria, Maria hieß die.
- OX** Also der Joseph und diese Maria mitten im Gedrängel auf der Landstraße.

- OSIOŁ** Tak! I Maria była w ciąży.
- WÓŁ** W ciąży? Ona spodziewała się dziecka, a on tak po prostu kazał jej iść?
- OSIOŁ** Tak, do Betlejem, gdzie się urodził.
- WÓŁ** A więc to tu?!
- OSIOŁ** No, i kiedy tu dotarli, dziecku zachciało się wyjść z brzucha.
- WÓŁ** Rozumiem! Miało dość tego ścisku i tłoku na drodze.
- OSIOŁ** No tak, ale gdzie oni mieli się podziać. Wszystkie kwatery były już zajęte.
- WÓŁ** Wszystkie hotele i pensjonaty?
- OSIOŁ** Tak, a właściciele restauracji rwali sobie włosy z głowy, bo nie wiedzieli, skąd wziąć tyle jedzenia dla wszystkich gości.
- OSIOŁ** I dlatego Józef z Marią szukali jakiejś stodoły albo stajni...
- ESEL** Ja, und die Maria, die war schwanger.
- OX** Schwanger? Die bekommt ein Kind, und er geht einfach mit ihr los?
- ESEL** Ja, nach Bethlehem, wo er geboren war.
- OX** Also hierhin?
- ESEL** Ja. Und als sie hier waren, da wollte das Kind raus aus ihrem Bauch.
- OX** Es hatte genug von all dem Gedrängel auf der Landstraße.
- ESEL** Ja, aber wo sollten sie's lassen? Die Unterkünfte waren alle voll.
- OX** Alle Hotels und Pensionen ausgebucht?
- ESEL** Jaja. Die Gastwirte schlugen die Hände überm Kopf zusammen, weil sie nicht wussten, wo sie die vielen Frühstückseier hernehmen sollten für all die Gäste.
- ESEL** Und da suchten sich der Joseph und die Maria einen Stall...

- WÓŁ** Czyli... czegoś takiego?   **OX** Also so etwas wie das hier?
- OSIOŁ** Tak. I tu Maria wydała na świat dziecko, zawięła w pieluszki i położyła w żłobie i...   **ESEL** Ja. Und hier hat die Maria dann ihr Kind zur Welt gebracht und wickelte es in Windeln und legte es in eine Krippe und...
- WÓŁ** Na MOIM slanie!?!   **OX** In mein Heu!?
- OSIOŁ** A gdzie indziej? Przecież nie mieli miejsca w hotelu. A poza tym, tak jest zapisane!   **ESEL** Wohin sonst? Sie hatten ja keinen Platz im Hotel... und außerdem so steht geschrieben!
- WÓŁ** (*sceptycznie*) Tak, tak, tak jest zapisane. Jakoś nie wydaje mi się, żebyś umiał czytać?   **OX** (*skeptisch*) Soso, das steht also alles geschrieben. Ich wusste gar nicht, dass du lesen kannst?
- OSIOŁ** Pewnie, yha, no tak, tak... nie, słyszałem tylko... mówili mi o tym, yha, tak.   **ESEL** Ja, äh, na ja, ja... nein, gehört hab ich's, das... hat man mir erzählt, äh, ja.
- WÓŁ** Nie możesz wierzyć we wszystko, co ci mówią.   **OX** Du musst nicht immer alles glauben, was man dir erzählt.
- OSIOŁ** A jeśli to prawda?   **ESEL** Und wenn's doch wahr ist?
- WÓŁ** Bzdura! Po czym właściwie poznajesz, że to jest właśnie ten Jezusek?   **OX** Unsinn! Woran willst du denn erkennen, dass das ausgerechnet das Jesuskind ist?

- OSIOŁ** Yha! Nie wiem, ale mówi się jeszcze, że „... stanął pośrodku wszystkich, a niebiański blask bił od niego”.   **ESEL** Äh? Es heißt auch: “Sie standen alle drum herum und ein himmlischer Glanz umstrahlte ihn”.
- WÓŁ** A widzisz tu jakiś blask?   **OX** Siehst du's hier irgendwo strahlen?
- OSIOŁ** (*obejrzał dokładnie żłób*) Ale on śpi... i być może, jak śpi – to nie świeci?!   **ESEL** (*blickt angestrengt in die Krippe*) Aber es schläft ja, und wenn's schläft, strahlt's vielleicht nicht?
- WÓŁ** A rodzice?   **OX** Und die Eltern?
- OSIOŁ** Kto?   **ESEL** Wer?
- WÓŁ** No, Józef i ta Matylda?   **OX** Na, der Joseph und diese Mechthild?*
- OSIOŁ** Maria.   **ESEL** Maria.
- WÓŁ** Przecież mówię. Gdzie są?   **OX** Sag' ich doch. – Wo sind die?
- OSIOŁ** Nie wiem. Być może na zakupach? Kupują prezenty dla małego. Teraz jest idealny czas na prezenty.   **ESEL** Weiß nicht. Vielleicht einkaufen gegangen? Geschenke fürs Kind. Ist doch jetzt die Zeit für Geschenke.
- WÓŁ** O tej porze? Zabieraj to stąd!   **OX** Um diese Uhrzeit? Also nimm's raus!
- OSIOŁ** Po pierwsze, jeśli Jezusek śpi w twoim   **ESEL** Aber wenn das Jesuskind einmal in deiner

żłobie, to mógłbyś chwilę poczekać z kolacją, aż się obudzi.

WÓŁ Po pierwsze jestem głodny, po drugie TERAZ!

OSIOŁ Nie wrzeszcz! Jeszcze go obudzisz!

WÓŁ I o to chodzi! Jeśli się obudzi, to może sobie pójdzie.

OSIOŁ A ja myślę, że on jeszcze nie umie chodzić.

WÓŁ No, to go wynieś!

OSIOŁ A dlaczego sam go nie wyniesiesz?

WÓŁ Bo go tu nie kładłem!

OSIOŁ Ja też nie!

WÓŁ Wynocha!

Krippe liegt, könntest du dich doch einmal mit dem Abendessen gedulden.

OX Ich hab' Hunger, und zwar jetzt!

ESEL Brüll doch nicht so! Du weckst es noch auf!

OX Ist mir nur recht! Wenn's aufwacht, geht's vielleicht von selber weg.

ESEL Ich glaube, es ist noch zu klein zum Selbergehen.

OX Dann nimm's raus!

ESEL Warum nimmst du's eigentlich nicht selber raus?

OX Weil ich's nicht reingelegt habe.

ESEL Ich auch nicht.

OX Nimm's raus!

- OSIOŁ** Dobrze! (*podreptał do żłobu i zamyślony przygląda się małemu stworzeniu*) Jaki słodziutki, jaki złociutki!
- WÓŁ** (*przewraca oczami*)
- OSIOŁ** ...ale malusieńki, taki mięciusieńki atititititi (*nagle przerwał*) Opluł mnie, on mnie opluł.
- WÓŁ** I miał rację (*przedrzeźnia go*). Byłbyś na tyle uprzejmy i usunął to „coś” z mojego jedzenia!
- OSIOŁ** A jak mnie ugryzie?
- WÓŁ** To mu oddasz!
- OSIOŁ** Ty, Wół, spójrz, jak się śmiesznie krzywi. Nie wiem... ale myślę, że on nie chce.
- WÓŁ** Nie chce, nie chce! Od kiedy to pyta się dzieci, czego chcą?!
- ESEL** Ist gut! (*tritt näher an die Krippe, betrachtet versonnen das kleine Wesen*) Ist es nicht süß, ist es nicht goldig!
- OX** (*verdreht die Augen*)
- ESEL** Ei so was Kleines, so was Zartes, ei, du putziges dutziges gutzigutigutzi dutzidutzi dutzihuddeldiduddeldischnuddeldi... (*hält plötzlich inne*) Es hat mich angespuckt.
- OX** Geschieht dir ganz recht. (*öffnet ihn nach "gutzi dutzi ... usw."*) Würdest du jetzt bitte freundlicherweise endlich dieses Ding da aus meinem Essen entfernen!
- ESEL** Und wenn's beißt?
- OX** Dann beiß zurück!
- ESEL** Du, schau mal, es verzieht so komisch das Gesicht. Ich weiß nicht... ich glaube, es will nicht.
- OX** Will nicht, will nicht! Seit wann werden Kinder gefragt, was sie wollen!? Na wird's bald?!

- OSIOŁ** (*ostrożnie wyjął zawiniątko ze żłobu; dziecko zaczęło płakać*) No widzisz, nie chce!
- WÓŁ** To jest nie do wytrzymania! Nie można nawet w spokoju zjeść kolacji!!!?
- OSIOŁ** Położę je lepiej z powrotem.
- WÓŁ** Nie ma mowy! Pozbądź się tego! Wynocha ze stajni! To jest nie do wytrzymania!!!
- OSIOŁ** Ale na zewnątrz jest przeraźliwie zimno!
- WÓŁ** Powinien wcześniej o tym pomyśleć!
- OSIOŁ** Przecież zamarznie!
- WÓŁ** Bzdura, ja jakoś nie zamarzam!
- OSIOŁ** Ale ty masz trochę grubszą skórę.
- WÓŁ** Być może mu urośnie, jak stąd wyjdzie!
- ESEL** (*nimmt vorsichtig das Bündel aus der Krippe; das Kind brüllt*) Da, siehst du, es will nicht!
- OX** Das ist ja nicht zum Aushalten! Kann man hier nicht mal in Ruhe sein Abendessen essen!!!?
- ESEL** Ich leg's besser wieder rein.
- OX** Kommt nicht in Frage! Schaff es weg! Raus aus dem Stall! Das ist ja nicht zum Aushalten!!!
- ESEL** Aber draußen ist es eisebitterkalt!
- OX** Das hätt' es sich vorher überlegen sollen!
- ESEL** Draußen erfriert's ja!
- OX** Unsinn! Ich erfrier' ja auch nicht draußen!
- ESEL** Du hast ja auch ein ziemlich dickes Fell.
- OX** Vielleicht wächst ihm eins, wenn's erst mal draußen ist.

- OSIOŁ** Bydlę!
- WÓŁ** Słucham?!
- OSIOŁ** Bydlę!
- WÓŁ** Powiedz to jeszcze raz! Kim jestem?
- OSIOŁ** Bydlę.
- WÓŁ** Pracuję cały dzień, orzę tym swoim garbem... haruję cały czas jak, jak...
- OSIOŁ** Wót?
- WÓŁ** Oczywiście!
- OSIOŁ** Ja też, ja też!
- WÓŁ** Nie błażnij się, co najwyżej to przewieziesz jakąś starą kobietę przy okazji, plotkując i odpoczywając na każdym rogu.
- OSIOŁ** To też praca!
- ESEL** Rohling!
- OX** Wie bitte?!
- ESEL** Rohling!
- OX** Sag das noch mal! Was bin ich?
- ESEL** Rohling.
- OX** Ich schufte den ganzen Tag, ich ackere mir den Buckel krumm wie ein, wie ein...
- ESEL** Ochse?
- OX** Allerdings!
- ESEL** Ich auch! Ich doch auch!
- OX** Du? Lächerlich! Du schleppest höchstens ein paar alte Weiber durchs Dorf und ruhst dich an jeder Straßenecke aus, während sie sich den neuesten Klatsch und Tratsch erzählen.
- ESEL** Das ist auch Arbeit!

- WÓŁ** Co? Rozповідаjąc wkoło niestworzone historie, których w dodatku muszę słuchać, nie mogąc zjeść w ciszy i spokoju, żeby nabrać sił...
- OSIOŁ** Powinieneś tak...
- WÓŁ** Ale jak? Kiedy ten podrzutek w mojej kolacji leży!? I TY mówisz mi, że kim jestem???
- OSIOŁ** Bydlę?!
- WÓŁ** Poczekaj...!
- OSIOŁ** Uważaj, ostrożnie!
- WÓŁ** Odłóż go, tchórze!
- OSIOŁ** Gdzie?
- WÓŁ** Gdzie go nikt nie zdepcze. Wynocha powiedziałem!!!
- OX** Was? Alberne Geschichten verbreiten, die ich mir abends auch noch stundenlang anhören muss? Statt dass man mich in Ruhe ein bisschen Nahrung zu mir nehmen lässt, damit ich wieder zu Kräften komme...
- ESEL** Sollst du ja auch ...
- OX** Wie denn, wenn sich so ein Rotzbalg mir-nichts-dir-nichts in mein Abendessen legt!? Und da sagst du, ich wäre ein was???
- ESEL** Rohling?!
- OX** Na warte...!
- ESEL** Vorsicht! Vorsicht!
- OX** Feigling! Leg's weg!
- ESEL** Wohin?
- OX** Wo keiner drauftritt! Leg's weg, hab ich gesagt!!!

OSIOŁ Tu? **ESEL** Dahin?

WÓŁ W żadnym razie! **OX** Auf gar keinen Fall!

OSIOŁ Ale gdzie, jak? Powiedz mi, co ja mam z tym... jak... gdzie... dokąd???

OSIOŁ Ale gdzie, jak? Powiedz mi, co ja mam z tym... jak... gdzie... dokąd???

WÓŁ To jest nie do wytrzymania! Więc dobrze, moja wina, moja... Proszę, no proszę, połóż w żłobie. To jest nie do wytrzymania!

WÓŁ To jest nie do wytrzymania! Więc dobrze, moja wina, moja... Proszę, no proszę, połóż w żłobie. To jest nie do wytrzymania!

OSIOŁ Widzisz! **ESEL** Siehst du!

WÓŁ Taktaktak! A więc dobrze, masz, co chciałeś! **OX** Jajaja! Pause; beide schweigen sich beleidigt an. Also gut, du hast es so gewollt!

OSIOŁ Ale, co chciałem? **ESEL** Was hab' ich gewollt?

WÓŁ Albo ja albo...ten tu! Musisz zdecydować. Teraz wychodzę i wrócę dopiero wtedy, jak to „coś” stąd zniknie. **OX** Entweder ich oder das Jesuskind. Du kannst es dir aussuchen. Ich gehe jetzt hier raus und komme erst wieder rein, wenn dieses Ding da verschwunden ist.

OSIOŁ Przecież... jest zimno, Wole, Wole! Mróz – zamarzniesz! **ESEL** Aber – es ist zu kalt draußen. Ox! Ox!!! Es ist zu kalt draußen!

WÓŁ Myślałem, że jest Ci to obojętne! **OX** Das kann dir doch egal sein!

OSIOŁ Oczywiście, że nie... **ESEL** Aber nein...

WÓŁ Mam przecież grubą skórę – sam powiedziałeś. **OX** Ich hab ein ziemlich dickes Fell...

OSIOŁ Wole! **ESEL** Warte!

WÓŁ Czego? **OX** Was?

OSIOŁ A, no nic. **ESEL** Ach, äh, nichts.

WÓŁ No, co? **OX** Was?

OSIOŁ Ciągnie tu! **ESEL** Es zieht!

WÓŁ Jaki delikatny... **OX** Seit wann so pimperllich...

OSIOŁ Nie chodzi o mnie, tylko o Jezuska. **ESEL** Nicht mir, dem Kleinen.

WÓŁ Powiedziałem – pozbądź się go – wychodzę! **OX** Ich sag' ja, bring's weg! Ich gehe!

OSIOŁ Ale...co ja z nim...gdzie go dam? Wole, Wole!!! **ESEL** Aber – wie soll ich denn – wohin soll ich denn? Ox! Ox!!!

WÓŁ Co znowu? **OX** Was noch?

OSIOŁ Co mam z nim zrobić, gdzie go dać?

ESEL Wie soll ich's denn – wo soll's denn hin?

WÓŁ Twój problem. Zakop, puść kominem albo zamień w marchewkę! To nie byłoby takie głupie – marchewka! Ha Ha, marchewka... byłoby coś na ząb! Jedzenie!

OX Dein Problem! Vergrab's, oder jag's durch den Kamin, oder verzaub're es in eine Möhre... Das wär' nicht das Schlechteste, eine Möhre, haha, eine Möhre... Die könnte man wenigstens essen... Essen!

OSIOŁ Ale... No i co ja mam z tobą zrobić? Nie mogę cię tak po prostu... wyrzucić. Ja bym cię zatrzymał, ale on..., on tak zawsze, co mogę powiedzieć... ale, nie bierz mu tego za złe, w gruncie rzeczy ma dobre serce...

ESEL Aber – Was soll ich denn jetzt mit dir machen? Ich kann dich doch nicht in Luft auflösen. Ich würd' dich ja behalten, aber er... er ist immer so, wie soll ich sagen... Du darfst ihm das nicht übel nehmen, im Grunde hat er ein gutes Herz...

WÓŁ Jeśli chcesz, żebym nie tylko zamarznął, ale też zdechł z głodu – rób tak dalej!

OX Wenn du willst, dass ich nicht nur erfriere, sondern auch noch verhungere, dann mach nur weiter so!

OSIOŁ Co ja z tobą zrobię? Mógłbym cię oddać... Tak starej Serafinie! Nie, przecież ona sama teraz potrzebuje pomocy. Złamanie kości udowej – poślizgnęła się i pac, straszne rzeczy, wiesz. A może ktoś inny? Ciężko, wszyscy myślą już tylko o świętach, mają pełno roboty. To nie miałyby sensu. Pewnie byś wylądował gdzieś pod drzwiami albo

ESEL Was mach ich nur mit dir? Ich könnte dich wegbringen. Zur alten Zerafina... Ach nein, die kann sich ja im Moment nicht mal selber helfen. Oberschenkelhalsbruch, ausgerutscht und zack, schlimme Sache das, weißt du. – Und sonst jemand? Na, die würden sich bedanken, jetzt über die Feiertage, wo sie alle so furchtbarviel

w zaspie. Okropność! Schować... no, yha! Ukryję cię gdzieś na chwilę, aż się Wół uspokoi. No, a po jedzeniu to on jest bardziej przyswajalny, wiesz? Ale musisz być cicho.

OSIOŁ Możesz wejść, już go nie ma!

ESEL Kannst wieder reinkommen, es ist weg!

WÓŁ No no, miałem jeszcze trochę czasu. Urosły mi dopiero sople na rogach. Jak się go pozbyłeś tak szybko, co?

OX Soso. Wurde ja auch Zeit! Mir wachsen schon Eiszapfen an den Hörnern. Wie bist du's denn losgeworden, so schnell?

OSIOŁ Wyrzuciłem go po prostu przez okno i już!

ESEL Hab's einfach aus dem Fenster geworfen. Schwups!

WÓŁ ...i już?

OX Schwups?

OSIOŁ No, yha! Okno – pach – i już!

ESEL Ja, einfach schwups und weg!

WÓŁ Bestia!

OX Rohling!

OSIOŁ Ja? Przecież to ty chciałeś, żeby...

ESEL Ich? Nur weil du gesagt hast...

WÓŁ Ty chciałeś, ty chciałeś. A ty co, nie masz swojego rozumu?

OX Nur weil ich gesagt habe, nur weil ich gesagt habe! Hast du keinen eigenen Willen?

OSIOŁ Powiedziałeś: zrób to, zrób tamto. I zrobiłem! – a ty mnie jeszcze zwymyślałeś!

ESEL Du sagst zu mir, mach dies, mach das, und dann mach ich's, und dann beschimpfst du mich auch noch hinterher!

WÓŁ Nie ważne, co powiedziałem i co zrobiłem. Najważniejsze, że to „coś” zniknęło i mogę teraz spokojnie wrócić do mojej kolacji. Ośle!

OX Ist mir doch völlig wurscht, was ich gesagt habe und was du gemacht hast, Hauptsache das Ding ist weg und ich komme endlich in Ruhe zu meinem Abendessen. Esel!

OSIOŁ Tak?

ESEL Äh, ja?

WÓŁ Co to?

OX Was ist das?

OSIOŁ Co?

ESEL Was?

WÓŁ Ten płacz.

OX Das Gewimmer da.

OSIOŁ Yha, płacz, gdzie?

ESEL Ach, ein Gewimmer? Wo?

WÓŁ To ja się ciebie pytam!

OX Das frage ich dich!

OSIOŁ Tja, pytasz mnie, że co? Nic nie słyszę.

ESEL Tja, da fragst du mich was. Ich hör' keins. Das Kind schreit lauter.

WÓŁ Przeczyścić ci uszy?

OX Sind dir die Ohren zugewachsen?

- OSIOŁ** Ach, to! To...yha, nie wiem. To... wiatr. Wichura tak gwiżdże, a dzisiaj jakoś wyjątkowo strasznie.
- WÓŁ** Ośle!
- OSIOŁ** Tak?
- WÓŁ** Zamknij drzwi i nie odwracaj się!
- OSIOŁ** Dlaczego mam się nie odwracać?
- WÓŁ** Ale to nie dochodzi zza drzwi!
- OSIOŁ** Dziecko?
- WÓŁ** Nie, kwękanie!
- OSIOŁ** Być może przeraczkował? Niewidocznie, obok drzwi, jak były otwarte.
- WÓŁ** Ach, to on już potrafi raczkować?
- OSIOŁ** No, być może to wyjątkowo pojętne dziecko?
- WÓŁ** Ośle! Nie denerwuj mnie! Ty wiesz
- ESEL** Ach das! Ja das, äh weiß nicht. Das muss von draußen kommen. Der Sturm pfeift aber heute auch wieder fürchterlich.
- OX** Esel!
- ESEL** Äh, ja?
- OX** Mach die Tür zu, und lenk nicht ab!
- ESEL** Wovon sollte ich denn?
- OX** Hörst du, es kommt nicht von draußen.
- ESEL** Das Kind?
- OX** Das Gewimmer!
- ESEL** Vielleicht ist's wieder reingekrabbelt? Eben, als die Tür offen stand?
- OX** Ach, auf einmal kann's also krabbeln?
- ESEL** Vielleicht ist es ein besonders lernfähiges Kind?
- OX** Esel! Mach mich nicht wütend! Du weißt

dokładnie, gdzie ono jest. A teraz usiądę sobie na tym stogu siana i poczekam...

- OSIOŁ** Nie! Stój! Nie tu. Tam jest...to jest – to znaczy pobrudzisz się, jak tam usiądziesz.

WÓŁ O, jaki opiekuńczy.

- OSIOŁ** Stój! Nie! Zaczekaj! Dobrze, dobrze – przyznaję się, nie wyrzuciłem go. Jest tu. Błagam cię, nie wściekaj się. Nie dałem rady, rozumiesz? Nie jestem taki! Położę go w żłobie, może przestanie albo komuś oddamy.

WÓŁ Poddaję się.

OSIOŁ Ale tu jest całkiem cicho...

- WÓŁ** Nie chcesz się jednak go pozbyć. Dobrze, mój drogi. Więc posłuchaj mnie teraz uważnie: Jeśli nie chcesz, żebyśmy wyrzucili tego małego, obślinionego krzykacza, to zrób cokolwiek, żeby zniknął.

genau, wo das herkommt. Ich setze mich jetzt auf diesen Strohhaufen und warte...

- ESEL** Nein! Nicht auf den Strohhaufen! Da ist ... äh, der ist... da machst du dich dreckig, wenn du dich da draufsetzt.

OX Ach, wie fürsorglich.

- ESEL** Halt! Nicht! Warte! Also gut, zugegeben, ich hab's nicht rausgeworfen. Es ist da drunter. Bitte, nicht wütend werden. Ich konnt's nicht, verstehst du? Ich bin kein Rohling. Ich leg's lieber wieder da rein, sonst erstickt's noch oder es fällt jemand drauf.

OX Untersteh dich!

ESEL Aber da drin ist's wenigstens still.

- OX** Du hast's also nicht rausgeworfen. Schön, mein Lieber, dann hör mir mal ganz genau zu: wenn du nicht willst, dass ich dich mitsamt diesem kleinen sabbernden Schreihals rausschmeiße, dann mach irgendwas, damit es von hier verschwindet.

OSIOŁ Dobrze. Ale co takiego?

ESEL Ist gut.– Aber was denn?

WÓŁ Nie mam pojęcia! Znajdź jego rodziców albo kogokolwiek innego, kto się nim zajmie. On w żadnym wypadku nie może tu zostać!

OX Keine Ahnung! Geh und such die Eltern oder sonst irgendjemanden, der's füttert. Hier kann's jedenfalls nicht bleiben.

OSIOŁ Jasne! Oczywiście, ja to zrobię! Zrobię wszystko, żeby tylko przyjaźń była między nami. A jeśli nikogo nie znajdę, to nie wiem...yha, to wrócę z powrotem.

ESEL Ist gut, ist gut, ich mach schon! Ich mach ja schon alles, bloß damit's wieder friedlich wird bei uns. – Aber wenn ich niemanden finde, dann glaub ja nicht, dass ich je wieder zurückkomme.

WÓŁ Ośle! Zaczekaj, Ośle!

OX Esel! Warte mal, Esel!

OSIOŁ Co znowu?

ESEL Was noch?

WÓŁ Dlaczego on teraz jęczy? Przecież go nie ruszam.

OX Warum quengelt's denn jetzt? Wir lassen's doch ganz in Ruhe?

OSIOŁ Nie wiem, zresztą obojętne. Idę szukać rodziców – oni będą wiedzieć.

ESEL Weiß nicht. Ist mir auch egal. Ich geh die Eltern suchen, die werden's wissen.

WÓŁ Nie zostawiaj mnie z tym krzykaczem. Zrób coś, żeby przestał!

OX Esel, lass mich nicht allein mit dem Schreihals! Mach, dass es aufhört!

OSIOŁ „Przyprowadź rodziców!”, „uspokój go” – co jeszcze?

ESEL „Mach, dass die Eltern herkommen!”, „Mach, dass es aufhört!” – Was denn???

WÓŁ Żeby przestał wrzeszczeć – proszę.

OSIOŁ No dobra. – Ej, ty malutki, Jezusek – ty musisz być cicho. ĆŚŚ, cicho. Idę teraz szukać twoich rodziców, a kiedy wrócę, przyniosę ci jakąś małą, fajną niespodziankę, dobrze? Ale musisz być grzeczny, rozumiesz? Grzeczniutki, tak? A może on jest głodny? Pewnie musi coś spałaszować.

WÓŁ No, kiedy JA umieram z głodu, to nikogo to nie interesuje!

OSIOŁ Ale, co jada taki mały robalek?

WÓŁ Nie mam pojęcia. A ty, co lubisz?

OSIOŁ Ja? Yha, chwasty – tak – najbardziej chwasty! A ty?

WÓŁ Siano!

OSIOŁ Nie, siana nie lubi. Nawet nie tknął.

WÓŁ Chwastów też nie.

OX Mach, dass es aufhört! – Bitte!

ESEL Ist gut. Schscht! Ei, du kleines Jesuskind, du musst ganz still sein. Schscht, schscht! Ich geh jetzt deine Eltern suchen, und wenn ich wiederkomme, gibt's eine feine kleine Belohnung, ja? Aber nur, wenn du artig bist, verstehst du? Ganz artig, ja? Ob es Hunger hat? Vielleicht muss es gefüttert werden.

OX Ob ich gefüttert werden muss, interessiert ja keinen...

ESEL Was frisst denn so ein kleiner Wurm?

OX Keine Ahnung. Was frisst denn du?

ESEL Ich? Äh, Disteln, ja, am liebsten Disteln. Und du?

OX Heu!

ESEL Nein, Heu mag es nicht. Hat es nicht angerührt.

OX Aber Disteln sicher auch nicht.

OSIOŁ Nie.

WÓŁ Mleko, ty ośle! Kiedy byłeś mały i nie miałeś zębów i nie mogłeś przeżuwać, to co ci zostało?

OSIOŁ Mleko!!! Jasne, że mleko! Biegnę szybko do sąsiedniej stajni i przyniosę trochę!

WÓŁ Nie zapomnij o rodzicach!

OSIOŁ Dobrze.

WÓŁ – No?! – Dobrze się leży na mojej kolacji?
– Może dałbyś radę tak... ociupinkę... tak na jedną stronę, żebym choć kilka słomek... – Tak?! Przesuń się trochę, dalej, no jeszcze!
– No, nie zaczynaj, ja chciałem tylko... – No, dobrze już, ja nie chcę cię zjeść! Ja tylko chętnie... – No już, już! Zamknij te paszczkę – co za głupie stworzenie. To chamstwo...
– To jest nie do zniesienia! Ty podły, mały, wredny... powinno się ciebie... – Masz szczęście, że jestem taki dobroduszny.

ESEL Nein.

OX Milch, du Dussel! Wenn du klein bist und noch keine Zähne hast und nicht kauen kannst, was bleibt dann übrig?

ESEL Milch!!! Ja natürlich! – Ich lauf' schnell in den Nachbarstall und hol' welche!

OX Und vergiss die Eltern nicht!

ESEL Ist gut!

OX Na? Liegst du gut auf meinem Abendessen? Du könntest ruhig ein wenig zur Seite rutschen, damit ich an das eine oder andere Hälmchen rankomme... Ja? Lässt du mich mal ein bisschen ran da? Nun sei doch nicht so, ich will doch nur... Ist ja schon gut, ich will ja nicht dich fressen. Ich würde nur gerne... Halt doch dein Maul, du dummes Ding, du hundsgemeines... Das ist ja nicht zum Aushalten! Du miese kleine Mistkröte, man sollte dich... Du kannst von Glück sagen, das ich so gutmütig bin.

OSIOŁ Nawet sobie nie wyobrażasz, co się dzieje w mieście. Totalny chaos. Wszędzie biegają żołnierze z nożami i strasznie rozrabiają. Yha, no i jeszcze jacyś cudzoziemcy, jakaś deformacja z darami.

WÓŁ De – fo... ,co?

OSIOŁ Nie, mam na myśli – degelacja..., nie, mam - DELEGACJA. No... trzech króli odwiedza nasze Betlejem. W długich, kolorowych płaszczach z futrzanymi kołnierzami i w koronach, ale na piechotę. Oni śledzili jakąś gwiazdę i szukają Mateusza.

WÓŁ Jakiego Mateusza?

OSIOŁ Nie wiem, nie zrozumiałem wszystkiego. Może chodziło o, Yha, Mesjasza albo jakoś tak. W każdym razie – Zbawiciela – chcą coś podarować.

WÓŁ Do licha z tym, masz mleko?

ESEL Das kannst du dir nicht vorstellen! Draußen auf der Straße ist der Teufel los. Überall Soldaten mit Messern und eine ziemlich verwirrte ausländische, äh... Deformation mit Geschenken.

OX Eine was?

ESEL Eine Staats-äh-degeneration oder wie das heißt... äh, nein, Degelation, jetzt hab ich's, Delegation. Also drei Könige auf Staatsbesuch, in langen bunten Mänteln mit Pelzkragen und mit Krone, aber zu Fuß, die sind einem Stern gefolgt und suchen nach einem Matthias.

OX Wer soll denn das sein, der Matthias?

ESEL Weiß nicht, hab's nicht genau verstanden. Vielleicht war's auch, äh, Massias oder so, äh... dem sie was schenken wollen.

OX Zum Kuckuck, hast du die Milch?

- OSIOŁ** A tak, jasne, mleko! Krowy powiedziały, że mały musi regularnie pić mleko i musi leżeć w miękkim i ciepłym miejscu, i musi..., Yha, to chyba wszystko co musi. – No, to SMACZNEGO!
Dlaczego on nie je, skoro jest głodny?
- WÓŁ** Bo może wcale nie jest głodny, tylko chce nas wnerwić.
- OSIOŁ** Albo nie lubi mleka.
- WÓŁ** Bzdura! Wszystkie małe zwierzęta lubią mleko. Ty, jak byłeś mały, to nie lubieś mleka?
- OSIOŁ** Jeszcze jak! Zawsze jak byłem głodny – a było to często – pełzłem do mamy i jadłem do syta. Ale, ten tu...
- WÓŁ** Nie pełza, nie je i doprowadza do szału.
- OSIOŁ** On nie potrafi pełzać! Wole, rozumiesz, nie umie. To mleko musi przepłynąć do niego.
- ESEL** Ohje, achja, achja, die Milch! Die Kühe sagen, es muss regelmäßig trinken, und es muss weich und warm liegen, und es muss, äh, ja, ich glaub, das war schon alles, was es braucht. So, und jetzt 'Guten Appetit! Aber warum frisst's denn jetzt nicht, wenn's doch Hunger hat?
- OX** Vielleicht hat's gar keinen Hunger und will uns einfach nur auf die Nerven gehen.
- ESEL** Oder es mag keine Milch.
- OX** Unsinn! Alle kleinen Tiere mögen Milch. Als du klein warst, hast du da keine Milch gemocht?
- ESEL** Und wie! Immer wenn ich hungrig war – und das war ziemlich oft – bin ich zu meiner Mutter unters Euter gekrochen und hab' mich sattgesogen. Aber dieses hier...
- OX** ... raubt uns den letzten Nerv.
- ESEL** Es kann gar nicht kriechen! Ox, verstehst du, es kann nicht. Da muss das Euter eben zum Kind kriechen.

- WÓŁ** W końcu!
- OSIOŁ** Stój! Co robisz? Chcesz wszystko zjeść?
- WÓŁ** A co myślałeś?
- OSIOŁ** Nie możesz! Na czym będzie leżał, kiedy nic w żłobie nie zostanie? On musi leżeć w ciepłym i miękkim miejscu – tak krowy kazały.
- WÓŁ** Nieważne! To jest moja stajnia i mój żłób i moje żarcie, a ten wrzeszczący dzieciak jest mi obojętny... a teraz będę jadł!
- OSIOŁ** Bydlę!
- WÓŁ** Jestem.
- OSIOŁ** Bestia! Biedny mały Jezusek! Dopiero, co przyszedłeś na świat, a wszyscy myślą tylko o sobie. Twoi rodzice tak cię tu zostawili – głodnego i zmarzniętego. Tak samo to bydlę – tak po prostu, samolubnie zje wszystko. Spójrz, jak przeżuwa, kłapie
- OX** Na endlich!
- ESEL** Halt! Was machst du denn da? Willst du das etwa alles aufessen?
- OX** Was hast du denn gedacht?
- ESEL** Aber das kannst du nicht! Worauf soll es denn liegen, wenn nichts mehr in der Krippe bleibt? Es soll warm und weich liegen, haben die Kühe gesagt.
- OX** Ist mir wurscht! Es ist mein Stall und meine Krippe und mein Futter, und dieser Schreihals da ist mir völlig egal, und ich esse jetzt!
- ESEL** Rohling!
- OX** Bin ich.
- ESEL** Untier! Ox frisst ungerührt weiter. Armes kleines Jesuskind! Bist kaum auf der Welt und alle denken nur an sich, so wie dieser Rohling hier, der einfach alles in sich hinein mampft, kuck, der mampft und mampft und mampft, ob du hungerst oder

i mieli tą paszczą – jest mu wszystko jedno. Spodziewałeś się tego, że twoje życie tak okropnie się zacznie...

WÓŁ *(beka)* Sentymentalne farmazony.
(dziecku też się odbiło)

OSIOŁ Smakowało?

WÓŁ Zostało jeszcze trochę...

OSIOŁ Nie masz apetytu?

WÓŁ To nie o to chodzi, już się najadłem.

OSIOŁ Mamy szczęście malutki! A teraz śpij słodko, dobrze? - Po rodzicach ani śladu. Pytałem wszystkich dookoła. Tam jest totalny chaos, nikt nie chce słuchać o dziecku, tylko tego Mateusza szukają.

WÓŁ Kto?

OSIOŁ Wszyscy! Żołnierze i ci trzej dyletanci.

frierst, ist ihm völlig egal, ja, einfach völlig egal. Hättest du gedacht, dass dein Leben so anfängt?

OX *(rülpst)* Sentimentale Tranfunzel!
(Das Kind rülpst auch)

ESEL Hat's geschmeckt?

OX Ist noch ein bisschen was drin...

ESEL Keinen Appetit mehr?

OX Die haben's heute mal wieder besonders gut gemeint mit der Futterration.

ESEL Da haben wir aber Glück gehabt, Kleines! Und jetzt schlaf schön, ja? - Weiß nicht. Von den Eltern keine Spur. Ich hab' überall herumgefragt, es ist ein fürchterliches Chaos da draußen, niemand will was von einem Kind wissen, nur dieses Matthias suchen sie.

OX Wer?

ESEL Alle! Die Soldaten und diese drei Könige.

Słyszałem, że król, król Herold ich prześladowuje. On uwziął się na to dziecko.

WÓŁ Dlaczego miałby się uwziąć akurat na to dziecko?

OSIOŁ Ponieważ, Yha...bo ono... jest Królem Żydowskim!

WÓŁ Królem... Bzdura! To najwyżej małe, wrzeszczące i mlaskające stworzenie, a nie król żydowski. Czy ty się czasami zastanawiasz nad tym, co usłyszysz? Ten mały robał sam potrzebuje opieki i to teraz. I jeśli ten Józef i Matylda nie zjawią się, to...

OSIOŁ Zatrzymamy go?

WÓŁ Tego by jeszcze brakowało.
(Stukanie do drzwi)

OSIOŁ Yha tak?!

WÓŁ Kto tam? Kto to może być?

Ich habe gehört, der König, der Herr Rodes verfolgt sie. Und auf das Kind hat er's abgesehen.

OX Warum sollte er's auf ein Kind abgesehen haben?

ESEL Weil es, ... weil es der, äh, Judenkönig ist.

OX Unsinn! Das ist ein kleines schreiendes, schmatzendes Wickelkind. Du musst nicht immer alles glauben, was man dir erzählt. Dieses Würmchen hier braucht jemanden, der sich kümmert, und zwar bald! Und wenn der Joseph und diese Mechthild nicht bald hier aufkreuzen, dann...

ESEL Dann behalten wir's!?

OX Das fehlte noch.
(Es klopft an die Stalltür)

ESEL Äh, ja?

OX Wer ist da? Wer kann das sein?

RAZEM Rodzice!

OSIOŁ Nie, to nie wygląda na rodziców.

WÓŁ Dobra – otwieraj!

OSIOŁ Yha, tak? Za drzwiami jest żołnierz króla Heroda i przyszedł po dziecko.

WÓŁ No, w końcu! Niech je zabiera natychmiast.

OSIOŁ Dobra.

WÓŁ Moment! Zapytaj go, czy jest ojcem?

OSIOŁ Nie, nie jest.

WÓŁ W takim razie powiedz mu niech się buja.

OSIOŁ Dobra. On powiedział, że to my się mamy bujać i być może jest ojcem.

WÓŁ Niech udowodni, że jest ojcem. Wtedy dostanie dziecko.

OSIOŁ Jak?

BEIDE Die Eltern!

ESEL Nein, sieht nicht wie Eltern aus.

OX Also mach schon auf!

ESEL Äh, ja? Da draußen ist ein Soldat des Königs Herodes und will das Kind abholen.

OX Na endlich! Soll er's gleich mitnehmen.

ESEL Ist gut.

OX Moment! Frag ihn, ob er der Vater ist!

ESEL Nein, ist er nicht.

OX Dann soll er sich verpissen.

ESEL Ist gut. Er sagt, wir sollen uns verpissen, und vielleicht ist er ja doch der Vater.

OX Soll er beweisen, dass er der Vater ist. Dann geben wir's ihm.

ESEL Und wie?

- WÓŁ** Niech opisze, np. czy to chłopak, czy dziewczyna. Czy ma znamię albo brodawkę na pupie, czy coś takiego. A jak się wszystko będzie zgadzać, to na początek dostanie łomot! Żeby tak dziecko zostawić na pastwę losu..., no, a potem będzie mógł je zabrać.
- OSIOŁ** On się wściekł. Powiedział, że jest mu obojętne, jak dziecko wygląda – wszystkie należą do niego. Wszystkie, które znajdzie, zabiera. Do króla Heroda. On szuka Jezuska, ale nie wie zupełnie, który to jest, więc potrzebuje wszystkie.
- WÓŁ** A co, proszę ja ciebie, król Herod robi z nimi?
- OSIOŁ** Zjada.
- WÓŁ** Co?
- OSIOŁ** Chce je wszystkie zjeść.
- WÓŁ** Ach, to królowi przejadła się już nasza wołowinka?
- OX** Zum Beispiel soll er's beschreiben. Ob's ein Junge ist oder ein Mädchen, ob's ein Muttermal hat oder eine Warze am Po oder so. Und wenn's stimmt, kriegt er erst mal Prügel. Ein Kind hier so einfach im Stich zu lassen! Dann kann er's meinetwegen mitnehmen.
- ESEL** Der ist wütend. Er sagt, es ist ihm völlig egal, wie das Kind aussieht. Sie gehören alle ihm. Alle, die er findet, nimmt er mit. Für den König Herodes. Der sucht das Jesuskind, aber weil er nicht weiß, welches das richtige ist, nimmt er sie alle.
- OX** Und was macht bitteschön der König Herodes damit?
- ESEL** Aufessen.
- OX** Was?
- ESEL** Er will sie alle aufessen.
- OX** Ach, ist dem Herrn König unser Ochsenfleisch nicht mehr gut genug?

- OSIOŁ** Wolałbyś na jego miejscu... poświęciłbyś się tak dla Jezuska?
- WÓŁ** Niezupełnie! Sądzę, że z ciebie byłoby lepsze salami.
- OSIOŁ** Ja? O nie,...Yha, nie, błagam, nie..., wiesz, ja mam jeszcze całe życie przed... może jednak oddamy mu Jezuska, co? To co, oddamy małego?
- WÓŁ** W żadnym razie! Powiedz temu koleśowi za drzwiami.
- OSIOŁ** *(wyjaśnia mu wszystko)* A teraz, to on chce siłą go nam odebrać! *(słysząc mocne walenie w drzwi)*
- WÓŁ** Niech spróbuje! *(wściekły, nabuzowany otwiera drzwi. Słysząc odgłosy walki i krzyki, nagle cisza. Wół wraca z powrotem)* No, to mamy go z głowy!
- OSIOŁ** A jeśli wróci?
- ESEL** ...würdest du dich für das Jesuskind opfern?
- OX** Ich denke ja gar nicht dran! Und überhaupt: Du würdest eine viel bessere Salami abgeben.
- ESEL** Ich? Oh, äh, nein, ach nein, lieber nicht... nein, weißt du, ich hab' noch so viel vor...äh, dann geben wir ihm vielleicht doch lieber das Jesuskind... Also geben wir's ihm?
- OX** Kommt gar nicht in Frage! Sag's dem Kerl da draußen.
- ESEL** *(richtet es aus)* Jetzt will er sich mit Gewalt Einlass verschaffen. Heftiges Rumoren an der Tür.
- OX** Das soll er mal versuchen! *(stürzt wutschnaubend aus der Tür)* Man hört Schreie und Kampfgeräusche, plötzlich Stille. *(kommt zurück)* So! Den sind wir los!
- ESEL** Und wenn er wiederkommt?

WÓŁ Phi!

OX Phhh!

OSIOŁ Z całą armią?

ESEL Mit einer ganzen Armee?

WÓŁ Śmieszne! Ja mam dwa rogi na głowie, a ty masz zdrowe kopyta, którymi możesz trafić tam, gdzie naprawdę zaboli.

OX Lächerlich! Ich habe zwei gesunde Hörner auf dem Kopf, und du hast zwei kräftige Hinterhufe, mit denen trittst du sie genau dorthin, wo's am meisten wehtut.

OSIOŁ Znaczy gdzie? Dlaczego wciąż płacze?

ESEL Wo denn? Wieso quengelt's denn jetzt?

WÓŁ Powinniśmy go oddać żołnierzowi, byłby spokoj!

OX Hätten wir's dem Soldaten mitgegeben, hätten wir jetzt Ruhe!

OSIOŁ O, czemu on jest mokry? Wszystko jest mokre! O, nie!

ESEL Oh! Wieso ist es denn auf einmal so feucht? Da, alles nass! Oh nein!

WÓŁ Przelał się. Za dużo mleka i się przelał.

OX Übergelaufen. Zuviel Milch, da ist es halt Übergelaufen.

OSIOŁ To straszne, wszystko mokre...

ESEL Das ist ja entsetzlich! Alles nass!

WÓŁ Moje siano!

OX Mein Heu!

OSIOŁ Pomóż mi, Wole! Co mam robić...?

ESEL Hilf mir doch, Ox, sag, was ich machen soll!

WÓŁ Nie wiem. Wytrzyj do sucha!

OSIOŁ Językiem?

WÓŁ Co?

OSIOŁ Wyliz do sucha, powiedziałaś. Językiem?

WÓŁ Wyliz do sucha, powiedziałem?
Tak, językiem.

OSIOŁ Fu!

WÓŁ Odwagi!

OSIOŁ No, nie wiem, to trochę... Yha... *(rozwija pieluchę)* Hm. Nie takie złe... smakuje trochę jak karmel.

WÓŁ Karmel?

OSIOŁ Chcesz spróbować?

WÓŁ Fu!

OX Leg's trocken!

ESEL Mit der Zunge?

OX Was?

ESEL Trockenlecken, hast du gesagt. Mit der Zunge?

OX Trockenlecken? Ich hab' gesagt... Ja, von mir aus mit der Zunge.

ESEL Igitt!

OX Nur Mut!

ESEL Ich weiß nicht, das ist doch... ääh... *(überwindet sich)* Hm. Schmeckt gar nicht so schlecht... Ein bisschen wie... Kamel... nein, Karmel.

OX Karmel?

ESEL Auch mal probieren?

OX Igitt!

- OSIOŁ** *(kładzie czyste i suche dziecko do żłóbka)*   **ESEL** *(hat das Kind sauber und trocken in die Krippe zurückgelegt)*
- WÓŁ** *(śmieje się)* I ty chcesz go zatrzymać, przemyślałeś to? Spójrz, jak jesteś roztrzęsiony, a on się tylko przelał.
- OSIOŁ** A jeśli to rzeczywiście jest Jezus?   **ESEL** Aber, wenn's doch das Jesuskind ist
- WÓŁ** Jezus tu, Jezus tam...   **OX** Jesuskind hin, Jesuskind her...
- OSIOŁ** Ty najchętniej zostawiłbyś go, żeby zamarzał albo byś go poćwiartował...   **ESEL** Du würdest es ja im Schneesturm erfrieren lassen oder...
- WÓŁ** Ośle.   **OX** Esel!
- OSIOŁ** ...albo zamienił w marchewkę, byleby ci nie przeszkadzał w jedzeniu...   **ESEL** ...oder in eine Möhre verwandeln, nur damit du Rohling was zu Fressen...
- WÓŁ** Ośle!   **OX** Esel!
- OSIOŁ** Co?   **ESEL** Was?
- WÓŁ** Zatrzymamy go.   **OX** Wir behalten's!
- OSIOŁ** Co???   **ESEL** Was???

- WÓŁ** Zatrzymamy go. On rzeczywiście nie ma nikogo oprócz nas... więc tak długo, jak nie ma rodziców, musimy...   **OX** Wir behalten's! Es ist ja keiner da außer uns. Und solange die Eltern nicht da sind...
- OSIOŁ** Musimy, co?   **ESEL** Müssen wir was?
- WÓŁ** Być rodzicami.   **OX** Eltern sein.
- OSIOŁ** Ale, jak to się robi?   **ESEL** Aber wie soll denn das gehen?
- WÓŁ** Musimy matkę i ojca zastąpić... Ty będziesz matką.   **OX** Vater und Mutter ersetzen. Du bist die Mutter.
- OSIOŁ** Ja? Dlaczego ja? Dlaczego ty nie będziesz matką?   **ESEL** Ich? Warum ich? Warum bist du nicht die Mutter?
- WÓŁ** Ponieważ... ponieważ, wyglądam jak klasyczny ojciec: dumny, silny i niezłomny.   **OX** Weil... weil Ich bin die klassische Vaterfigur: stolz und stark und hart im Nehmen.
- OSIOŁ** Ja też!   **ESEL** Ich auch.
- WÓŁ** Matka musi być delikatna, łagodna i płaczliwa.   **OX** Mütter sind zart und sanft und weinerlich.
- OSIOŁ** Moja nie. Moja mama była dumna, silna i niezłomna – jak ty!   **ESEL** Meine nicht. Meine Mutter war stolz und stark und hart im Nehmen. – Wie du.

- WÓŁ** Ja wyglądam jak twoja mama?!
- OSIOŁ** No... właściwie nie, ale... Ale mój ojciec był całkiem inny: delikatny, łagodny i zawsze wieczorami opowiadał mi różne historie.
- WÓŁ** Ja się na matkę zupełnie nie nadaję.
- OSIOŁ** Ja też nie!
- WÓŁ** Ale jeden z nas musi! W takim razie losujemy. Kto wygra...
- OSIOŁ** Będzie matką!
- RAZEM** Raz... dwa... trzy
- OSIOŁ** Nożyczki tną papier, ty wygrałeś – jesteś MAMĄ.
- WÓŁ** To jest nie do wytrzymania! Dlaczego on znowu ryczy?
- OSIOŁ** Może jakoś inaczej wyobrażał sobie rodziców.
- OX** Ich bin wie deine Mutter???
- ESEL** Na ja, eigentlich nicht, aber... Aber mein Vater war ganz anders: zart und sanft und hat mir abends immer Geschichten erzählt.
- OX** Ich bin als Mutter völlig ungeeignet.
- ESEL** Ich auch.
- OX** Aber einer muss... Dann losen wir's aus. Wer gewinnt...
- ESEL** Ist die Mutter.
- BEIDE** Schnick schnack schnuck!
- ESEL** Schere schneidet Papier, du hast gewonnen, du bist die Mutter!
- OX** Das ist ja nicht zum Aushalten! Was hat es denn jetzt schon wieder?
- ESEL** Ob es sich seine Eltern anders vorgestellt hat?

- WÓŁ** O, nie! Zrób coś... zrób coś, żeby się przymknął!
- OSIOŁ** Dlaczego ja? Ty tu jesteś mamuszką.
- WÓŁ** Tak?! To co ja mam robić jako mamuska?
- OSIOŁ** Nie wiem. Może zaśpiewaj.
- WÓŁ** Zaśpiewać? A co niby mam śpiewać?
- OSIOŁ** Co ci wpadnie do głowy... na przykład: (śpiewa okropnie) „Wszystkie dzieci biegną już, biegną już, Do stajenki do Jezuska, są tuż tuż, są tuż tuż”
- WÓŁ** Przestań, przestań śpiewać – to jest nie do wytrzymania!
- OSIOŁ** Nie podobało ci się?
- WÓŁ** Śpiewasz okropnie, jeśli to w ogóle można nazwać śpiewaniem.
- OSIOŁ** Niektórzy mówili, że mam talent. W takim razie sam śpiewaj, jeśli potrafisz lepiej.
- OX** Ach was! Bring's zur Ruhe, bring's einfach zur Ruhe!
- ESEL** Wieso denn ich? Du bist doch die Mutter.
- OX** Ach ja. Und was mach' ich da, als Mutter?
- ESEL** Sing ihm was.
- OX** Singen? Was soll ich ihm denn singen?
- ESEL** Was dir einfällt. Zum Beispiel, (*singt laut und fürchterlich*) "Ihr Kinderlein kommet, oh kommet doch all zum Ox und zum Esel in Bethlehems Stall..."
- OX** Hör auf, hör auf! Das ist ja nicht zum Aushalten!
- ESEL** Gefällt's dir nicht?
- OX** Du singst fürchterlich.
- ESEL** Aber manche sagen, ich hätte Talent. Dann sing doch selbst, wenn du's besser kannst.

WÓŁ Ja? Do diaska, co ja mam...? Dobrze, proszę bardzo, wedle życzenia. *(wrzeszczy)* „Aveee Mari – ij – jaaa gra – ha – cijjaa pleeee – jeee – naaaa...”

OSIOŁ Jak będziesz tak ryczał, to na pewno nie uśnie.

WÓŁ A od twojego wycia uszy więdną.

OSIOŁ To musi być coś innego. Coś łagodnego, cichego i spokojnego...

OSIOŁ *(w roli ojca)* My też powinniśmy się położyć, rano musisz wstać.

WÓŁ Ja? Nie. Dlaczego?

OSIOŁ Świeże mleko przynieść.

WÓŁ Ale ja nie piję mleka.

OSIOŁ Ale mały tak! Kiedy rano wstanie, na pewno będzie głodny.

OX Ich? Ach du dickes Ei! Was soll ich denn...? Aber bitte, wenn's gewünscht wird. *(brüllt)* “Aväää Mari–hi–aaa gra–ha–hazi–jaa pläää–hä–naaa...”

ESEL Wenn du so brüllst, schläft's bestimmt nicht ein.

OX Und von deinem Gejaule kriegt's nur Ohrenschmerzen.

ESEL Da muss es doch was Besseres geben. Was Sanftes, was Leises, was Friedliches...

ESEL *(ganz in der Vaterrolle)* Wir sollten jetzt auch schlafen gehen. Du musst morgen früh raus.

OX Ich? Wieso?

ESEL Frische Milch holen.

OX Ich trinke nie morgens frische Milch.

ESEL Das Kleine! Wenn's morgen früh aufwacht, hat's bestimmt wieder Hunger.

- WÓŁ** Mleko. A ile tego mleka?   **OX** Milch? Noch mehr Milch?
- OSIOŁ** Ile uda ci się zdobyć.   **ESEL** Soviel du kriegen kannst.
- WÓŁ** Dobrze. Chodźmy spać. Czeka nas jutro ciężki dzień. *(kładą się spać)* Położmy go między nami, będzie mu ciepłej.   **OX** Ist gut. Und das sollten wir jetzt auch tun. Es wird morgen ein schwerer Tag. *(Sie legen sich zur Ruhe).* Wir legen es zwischen uns. Da ist's wärmer.
- OSIOŁ** Dobrze, dobranoc. *(pauza)* Ty, Wół?   **ESEL** Ist gut. Nacht! *(Pause)* Du, Ox?
- WÓŁ** Hm?   **OX** Hm?
- OSIOŁ** A co, jeśli to nie jest prawdziwy Jezusek?   **ESEL** Was, wenn's doch nicht das Jesuskind ist?
- WÓŁ** To jutro rano, mimo wszystko, nakarmimy go, wysuszymy i znów nakarmimy i znów wysuszymy... aż ktoś przyjdzie i go zabierze, jasne?   **OX** Dann werde ich's morgen trotzdem füttern und trockenlecken und wieder füttern und wieder trockenlegen... bis jemand kommt und es holt. Klar.
- OSIOŁ** Jasne, dobranoc. *(pauza)* Śpisz?   **ESEL** Klar. Nacht! *(Pause)* Du, Ox?
- WÓŁ** Co znowu?   **OX** Was denn noch?
- OSIOŁ** To będzie bardzo męczące dla ciebie, tak na dłuższą metę.   **ESEL** Das ist aber anstrengend für dich, auf die Dauer.

- WÓŁ** No, tak to już bywa.   **OX** Ja, so ist das.
- OSIOŁ** No, tak to już bywa. *(pauza)* Ale...!   **ESEL** Ja, so ist das. *(Pause)* Aber, Ox?
- WÓŁ** Co?   **OX** Was?
- OSIOŁ** Możemy przecież wspólnie się nim zaopiekować.   **ESEL** Wir könnten uns ja auch gemeinsam drum kümmern?
- WÓŁ** To dobrze. Dobranoc.   **OX** Das ist gut! Nacht!
- OSIOŁ** Dobranoc. Zaśpiewamy coś jeszcze?   **ESEL** Ist gut. Nacht! Singen wir noch mal?

~ DOBRANOC / GUTE NACHT ~

TEATR LALKI I AKTORA W WAŁBRZYCHU

Dyrektor Naczelny i Artystyczny

Zbigniew Prażmowski

Specjalista ds. obsługi i marketingu

Irena Gardzielewska

Kierownik literacki

Marlena Jasińska-Denst

Biuro Promocji i Organizacji Widowni:

Małgorzata Ciesielska-Mrożkiewicz,

Ewa Jama-Domagała

Administracja:

Ewa Pytlewska, Grażyna Smereka

Księgowość:

Urszula Ciesielska, Małgorzata Rek

Zespół artystyczny w sezonie 2011/2012:

Anna Golonka, Jerzy Gronowski, Jakub Grzybek,

Seweryn Mrożkiewicz, Sylwia Nowak,

Bożena Oleszkiewicz, Paweł Pawlik,

Urszula Raczkowska

Z Teatrem współpracują:

Jan Jawor, Małgorzata Olkowska, Aleksandra Pejcz,

Zbigniew Prażmowski, Marlena Suder

Zespół techniczny:

Garderobiana: **Halina Przybyłek**

Elektroakustycy: **Bogusław Cudak, Janusz Łobos,**

Jarosław Szczęsny, Mariusz Szymczak

Maszyniści: **Ryszard Kowal, Tomasz Pisarek**

Pracownie artystyczne pod kierownictwem

Urszuli Maciejewskiej:

Jadwiga Biskowska, Beata Denga, Janusz Franke,

Ireneusz Marciniak, Małgorzata Ożóg

Służby asystencyjne:

Estera Błażyńska, Ryszard Górecki,

Janina Męczyńska, Danuta Wachowska

Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu

ul. M. Buczka 16, 58-300 Wałbrzych

www.teatrlalek.walbrzych.pl

e-mail: **kontakt@teatrlalek.walbrzych.pl**

Sekretariat tel./fax **74 666 73 42**

Biuro Promocji i Organizacji Widowni

tel./fax **74 666 73 40, 74 666 57 90**

Kasa Teatru tel. **74 666 73 41**

(czynna godzinę przed spektaklem oraz w każdy czwartek

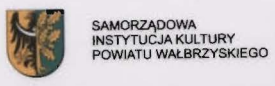
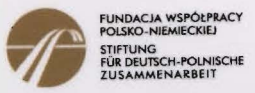
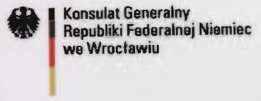
w godz. 10.00-11.00, 15.00-16.00)

Licencja na wystawienie utworu została wydana przez Stowarzyszenie Autorów ZAiKS i THEATERSTÜCKVERLAG • B. Korn-Wimmer & F. Wimmer, München

www.teatrlalek.walbrzych.pl

patronat honorowy:

patronat medialny:

